

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive research) ประเภทการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตภาคใต้ และศึกษาว่าพยาบาลประจำการมีการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และมีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับใด รวมถึงวิเคราะห์หาตัวพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการด้วย ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นพยาบาลวิชาชีพประจำการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตภาคใต้ โรงพยาบาลศูนย์ 4 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป 14 แห่ง มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,183 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม Yamane (1976 อ้างใน ประคอง กรรณสูต, 2538)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad \text{เมื่อระดับความมีนัยสำคัญเป็น 0.05}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จาก
กลุ่มตัวอย่างเท่าที่ยอมรับได้ ในที่นี้กำหนดไว้ 5 %

ผลการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 337 คน แต่เนื่องจากขนาดของประชากรในแต่ละโรงพยาบาลมีความแตกต่างกันมากตั้งแต่จำนวน 58-291 คน และผู้วิจัยต้องการลดโอกาสของความคลาดเคลื่อนให้น้อยลง จึงปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ของประชากรในแต่ละโรงพยาบาล (ยูวดี ฤชา และคณะ, 2531) และโรงพยาบาลใดที่คำนวณกลุ่มตัวอย่างได้น้อยกว่า 30 คน ผู้วิจัยปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 30 คน เพื่อให้เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ 508 คน

2. สุ่มโรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่างตามเขตการปกครองของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งประกอบด้วยเขต 11 และเขต 12 โดยแยกสุ่มตามแต่ละเขตและแยกตามระดับโรงพยาบาล ด้วยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีจับสลาก ดังนี้ สุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลระดับทั่วไปในแต่ละเขตโดยใช้อัตราส่วน 3 : 4 ส่วนโรงพยาบาลศูนย์ในแต่ละเขตมี 2 แห่ง จึงกำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละเขตโดยไม่ต้องสุ่ม (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1)

3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างพยาบาลประจำการของโรงพยาบาลแต่ละแห่งที่ปฏิบัติงานอยู่ในทุกแผนกที่ดูแลผู้ป่วยโดยตรงด้วยวิธีการจับสลาก ให้ได้จำนวนตัวอย่างประชากรตามต้องการ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลศูนย์
โรงพยาบาลทั่วไป ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตภาคใต้

เขต	ระดับ โรงพยาบาล	โรงพยาบาล	ประชากร จำนวน (คน)	กลุ่มตัวอย่าง จำนวน (คน)
11	ศูนย์	มหาราชนครศรีธรรมราช	291	74
		สุราษฎร์ธานี	186	46
	ทั่วไป	ชุมพร	93	30
		ระนอง	93	-
		ตะกั่วป่า	58	30
		พังงา	81	-
		กระบี่	95	30
		วชิระภูเก็ต	130	33
12	ศูนย์	หาดใหญ่	158	40
		ยะลา	152	38
	ทั่วไป	สงขลา	142	36
		ตรัง	117	30
		สตูล	102	30
		พัทลุง	120	-
		เบตง	74	30
		นราธิวาส	125	31
		สุไหงโก-ลก	63	30
		ปัตตานี	103	-
รวม			2,183	508

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา ค้นคว้า จากตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำ ประกอบด้วย อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน ตำแหน่ง เงินเดือน และค่าตอบแทนที่ได้รับ แผนกที่ปฏิบัติงานอยู่ การได้รับการอบรม ความต้องการศึกษาต่อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของพยาบาลประจำการ โดยใช้แนวคิดของ Kanter (1977) และ Brown (1987) เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อคำถาม 68 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ

การได้รับอำนาจ	จำนวน 35 ข้อ	มีประเด็นสำคัญ 3 ด้าน คือ
การได้รับข้อมูลข่าวสาร	11 ข้อ	(ข้อที่ 1-11)
การได้รับการส่งเสริมสนับสนุน	13 ข้อ	(ข้อที่ 13-24)
การได้รับทรัพยากร	11 ข้อ	(ข้อที่ 25-35)
การได้รับโอกาส	จำนวน 16 ข้อ	(ข้อที่ 36-51)
การได้รับการเคารพ	จำนวน 6 ข้อ	(ข้อที่ 52-57)
การได้รับความไว้วางใจ	จำนวน 6 ข้อ	(ข้อที่ 58-63)
การได้รับอิสระ	จำนวน 5 ข้อ	(ข้อที่ 64-68)

ลักษณะแบบสอบถามส่วนนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบและให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง	ข้อความนั้นตรงตามความเป็นจริงมากที่สุดในการปฏิบัติงาน ให้ 5 คะแนน
เป็นจริงมาก หมายถึง	ข้อความนั้นตรงตามความเป็นจริงมากในการปฏิบัติงาน ให้ 4 คะแนน

เป็นจริงปานกลาง หมายถึง	ข้อความนั้นตรงตามความเป็นจริงปานกลาง ในการปฏิบัติงาน ให้ 3 คะแนน
เป็นจริงน้อย หมายถึง	ข้อความนั้นตรงตามความเป็นจริงน้อยในการ ปฏิบัติงาน ให้ 2 คะแนน
ไม่เป็นจริงเลย หมายถึง	ข้อความนั้นไม่เป็นความจริงเลยในการ ปฏิบัติงาน ให้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนน มีเกณฑ์การคิดคะแนนการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2538)

คะแนนเฉลี่ย	การเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน
4.50 - 5.00	สูงมาก
3.50 - 4.49	สูง
2.50 - 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	ต่ำ
1.00 - 1.49	ต่ำที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ ตามแนวคิดปัจจัย
งูใจของ Herzberg (1959) รวมถึงแบบสอบถามความพึงพอใจในงานที่สร้างตามแนวคิด
ดังกล่าวเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามของฉัฐพร ลัทธยาพร
(2535) อรเพ็ญ พงศ์กล้า (2537) และ ละออ ตันติศิริรินทร์ (2521) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 35 ข้อ
แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ

ความสำเร็จในงาน	จำนวน	5 ข้อ	(ข้อที่ 1- 5)
การได้รับการยอมรับ	จำนวน	7 ข้อ	(ข้อที่ 6 - 12)
ลักษณะของงาน	จำนวน	8 ข้อ	(ข้อที่ 13 - 20)
ความรับผิดชอบในงาน	จำนวน	5 ข้อ	(ข้อที่ 21 - 25)
ความก้าวหน้าในงาน	จำนวน	10 ข้อ	(ข้อที่ 26 - 35)

ลักษณะของแบบสอบถามส่วนนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5
ระดับ โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบและให้คะแนน ดังนี้

ความพึงพอใจมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ความพึงพอใจมาก	ให้	4	คะแนน
ความพึงพอใจปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ความพึงพอใจน้อย	ให้	2	คะแนน
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การแปลผลคะแนน มีเกณฑ์การคิดคะแนนความพึงพอใจในงาน โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในงาน ดังนี้ (ประคอง วรรณสูตร, 2538)

คะแนนเฉลี่ย	ความพึงพอใจในงาน
4.50 - 5.00	มากที่สุด
3.50 - 4.49	มาก
2.50 - 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	น้อย
1.00 - 1.49	น้อยที่สุด

คุณภาพของแบบสอบถาม

ในการหาคุณภาพของแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นซึ่งผ่านการแก้ไขในขั้นต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษา และสถาบันบริการทางการแพทย์ จำนวน 10 ท่าน ดังรายนามในภาคผนวก ตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสมของภาษา ความครอบคลุมทางเนื้อหา เกณฑ์การให้คะแนน การแปลผล และความถูกต้องของการวัด แล้วนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยถือเกณฑ์การยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิร้อยละ 80 กล่าวคือ ได้รับการยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน ดังนี้

แบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน

ปรับความชัดเจนของภาษา	12	ข้อ
ปรับปรุงการใช้ภาษา	2	ข้อ
ตัดทอนข้อความ	12	ข้อ
เพิ่มข้อความ	3	ข้อ

แบบสอบถามความพึงพอใจในงาน

ปรับความชัดเจนของภาษา	2	ข้อ
ปรับการใช้ภาษา	2	ข้อ
ตัดทอนข้อความ	6	ข้อ

ส่วนเกณฑ์การให้คะแนน ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

หลังจากปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ได้แบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน 68 ข้อ (เดิม 80 ข้อ) และแบบสอบถามความพึงพอใจในงาน 35 ข้อ (เดิม 41 ข้อ) และนำไปหาความเที่ยงต่อไป

2. การหาความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ทดลองใช้ที่โรงพยาบาลพังงา จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Efficient) (ประคอง วรรณสูตร, 2538) ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science) แล้วนำค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคที่ได้มาพิจารณาปรับข้อความของแบบสอบถามความพึงพอใจในงานด้านความรับผิดชอบ 1 ข้อ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจริง และนำมาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามอีกครั้ง ได้ค่าความเที่ยงดังที่แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และความพึงพอใจ
ในงาน

แบบสอบถาม	ค่าความเที่ยง	
	ทดลองใช้	เก็บจริง
	n = 30 คน	n = 485 คน
ตอนที่ 2 แบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน	0.97	0.97
การได้รับอำนาจ	0.95	0.94
- ข้อมูลข่าวสาร	0.88	0.87
- การส่งเสริมสนับสนุน	0.91	0.92
- ทรัพยากร	0.89	0.83
การได้รับโอกาส	0.89	0.87
การได้รับความเคารพ	0.95	0.95
การได้รับความไว้วางใจ	0.90	0.88
การได้รับอิสระ	0.81	0.85
ตอนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในงาน	0.94	0.94
ความสำเร็จในงาน	0.88	0.88
การได้รับการยอมรับ	0.88	0.86
ลักษณะงาน	0.89	0.82
ความรับผิดชอบ	0.79	0.84
ความก้าวหน้าในงาน	0.89	0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ทั้ง 4 แห่ง และโรงพยาบาลทั่วไป 10 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อเป็นการส่วนตัวกับหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลของแต่ละโรงพยาบาลทางโทรศัพท์ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. มอบแบบสอบถามผ่านหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลของโรงพยาบาลแต่ละแห่งทางไปรษณีย์ พร้อมแจ้งจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ และกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมพยาบาลประจำการทุกแผนกที่ขึ้นกับฝ่ายการพยาบาล ยกเว้นโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต โรงพยาบาลตะกั่วป่า โรงพยาบาลกระบี่ โรงพยาบาลตรัง และโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี ที่ผู้วิจัยส่งมอบแบบสอบถามผ่านหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลด้วยตนเอง แบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับกลับคืนทางไปรษณีย์ ยกเว้นโรงพยาบาลตะกั่วป่า โรงพยาบาลสงขลา และโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต ที่ผู้วิจัยรับคืนด้วยตนเอง รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 6 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 17 เมษายน 2539 ถึงวันที่ 28 พฤษภาคม 2539 ได้รับแบบสอบถามกลับจำนวน 498 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.03 ของแบบสอบถามที่ส่งไป
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลของแบบสอบถามทั้งหมด ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์วิเคราะห์ข้อมูลได้ 485 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.47 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติพื้นฐานความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์การเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็น รายข้อ รายด้าน และโดยรวม

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน กับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และสร้างสมการทำนายความพึงพอใจในงาน จากตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล การเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังนี้

3.1 กำหนดหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวพยากรณ์ และตัวพยากรณ์กับตัวเกณฑ์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2538)

ค่าระหว่าง ± 0.70 ถึง ± 1.00 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ค่าระหว่าง ± 0.30 ถึง ± 0.69 มีความสัมพันธ์ในระดับ

ปานกลาง

ค่าต่ำกว่า ± 0.29 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

3.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยการทดสอบค่าที่ (t - test)

3.3 กำหนดหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์

3.4 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยทดสอบค่ารวมเอฟ (Overall F-test)

3.5 กำหนดค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ (b) ในรูปคะแนนดิบ

3.6 ทดสอบค่า F เพื่อทดสอบค่า b ของตัวพยากรณ์แต่ละตัว จะส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์หรือไม่

3.7 หาค่าคงที่ของสมการพยากรณ์

3.8 สร้างสมการในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบทั้งหมดที่ระดับ .05